

Naročnina za Ljubljansko pokrajino; letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Te denska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25.52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izšla vsak torek in petek

Ljubljana, petek 19. novembra 1943

Preis - cena L 0'80

Naredba o občinski trošarini na alkoholne pijače

Na podlagi člena I, naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 4. Službeni list št. 273/86 iz 1943, je izdal šef pokrajinske uprave predsednik gen. Rupnik naslednjo naredbo:

§ 1. — V vseh občinah Ljubljanske pokrajine razen mestne občine Ljubljane se pobira ne glede na odobrene občinske proračune naslednja občinska trošarina:

a) po 2 liri od litra vina, vinskega mošta in piva;

b) po 10 lir od hektolitrske stopnje alkohola špirta, žganja, likerja, ruma in konjaka ter od litra šumečih vin in drugih luksuznih pijač.

§ 2. — Občinska trošarina iz § 1. se začneja pobirati z dnem, ko stopi ta naredba v veljavo.

§ 3. — Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave.

Ljubljana, 12. novembra 1943.

Objava o poštnih pošiljkah

Pošte sprejemajo odslej privatne pisemske pošiljke pod sledečimi pogoji: 1. Vsa pisma se morajo predajati v nabiralnik ali pri poštar odprta. 2. Za pisma se ne smejo uporabljati ovitki s podlogo. 3. Na vsaki pisemski pošiljki mora biti označen naslov odpošiljatelja. 4. Pri predaji priporočenih pošilk se mora odpošiljatelj oziroma oni, ki prinese pošiljke na pošto, legitimirati z izkaznico s fotografijo, izdano od kake države ali samoupravne oblasti. Podatke teh listin mora uradnik, ki ugotovi istovetnost, napisati na pošiljko izpod navedbe odpošiljatelja ali na drugem mestu na pošiljki.

Obvestilo Prevoda trgovcem in potrošnikom

Da si nadalje zagotovi vsak prebivalec Ljubljane in imetnik živilske nakaznice ter kakršnih koli dodatkov, izdanih po mestnem magistratu v Ljubljani, pripadajoča mu racionirana živila, naj gotovo v času od 25. do 30. novembra odda pri svojem trgovcu ali za drugi glave živilskih nakaznic za mesec november. K glavam rednih nakaznic je priložiti tudi glave vseh ostalih dodatnih nakaznic, razen bolniških in za krompir.

Ker morajo bolniki v tem mesecu glave bolniških nakazil oddati pri nabavi jabolk, zato naj pri svojih trgovcih oddajo prepis glave bolniškega nakazila na listu papirja, ki naj vsebuje ime in naslov imetnika bolniškega dodatka, ime trgovca, ter množino z boni nakaznega blaga. Ta list je priložiti k glavi redne živilske nakaznice.

Abonenti v javnih kuhinjah naj tam oddajo glave živilskih nakaznic, kuhinje naj jih oddajo svojim dobaviteljem.

Kdor pa dobiva samo po en obrok hrane dnevno, naj glavo živilske nakaznice odda trgovcu, kjer si nabavlja racionirana živila.

Trgovci morajo z glavami novembrskih živilskih nakaznic pri Prevodu dokazati število svojih odjemalcev. Glave živilskih nakaznic, ki jih potrošniki izročijo svojemu trgovcu ali zadrugi, torej veljajo kot naročilnice. Zato bo v bodoče mogel dobivati blago le oni, ki bo glavo novembrske živilske nakaznice oddal, ter si bo mogel živila nabavljati le tam, kjer jo bo oddal.

Devizni tečaj in politika cen

Iz predavanja nemškega državnega komisarja za cene dr. Fischböcka

Na povabilo Nemško-romunske trgovinske zbornice in Romunsko-nemške družbe je predaval v Bukarešti nemški državni komisar za cene dr. tajnik dr. Fischböck o politiki cen v Evropi. Kakor poroča »Donauzeitung« je predavatelj v glavnem izvajal naslednje:

Najprej je govoril predavatelj o pravični ceni v domačem gospodarstvu. Po sedaj v Nemčiji vladajočem naziranju se mora pravičnost cene meriti po storilnosti. Pravična je cena, s katero se povinejo izdani stroški in vrhu tega se še doseže dobiček, ki pa mora biti v pravem razmerju z vrednostjo dela podjetja za narodno skupnost. Iz različnosti proizvajalnih pogojev, transportnih stroškov in podobnih okoliščin morajo pa vedno nastati razlike v cenah, dokler se bodo cene določale po zasebno gospodarskih načelih in ne po komunističnem gospodarskem redu od države. V Nemčiji so za določanje pravičnih relacij v cenah med posameznimi gospodarskimi panogami potrebni ukrepi odloženosti za povojni čas. Pač pa velja stop za cene. Pri tem je odločalo spoznanje, da so od vojnega gospodarstva povzročene spremembe v gospodarski strukturi otežkočevale normalna razmerja in da bi njih popolna razčiščenja zvišala celotno raven, kar bi bilo v vojni posebno nezaželeno.

Dr. Fischböck je nato govoril o meddržavnih razmerjih cen ter predvsem ugotovil ozko zvezo med cenami in menjajočimi se tečaji. Razpravljal je o posameznih možnostih, ki vplivajo na relacijo tečajev. Odločno se mora odkloniti določanje deviznih tečajev na podlagi povpraševanja in ponudbe. Ta sistem ni v skladu z načrtno vodenim gospodarstvom in se ne uporablja niti v zapadnih plutokracijah, ki imajo načelno nagnjenje za uporabljanje liberalističnega mišljenja na tem polju. Celo Keynesov in Whitov načrt smatrata kot najvažnejšo nalogo meddržavnih povojnih problemov, da se izloči neredno kolebanje izmenjalnih tečajev. Vprašanje je torej v tem, kdaj se tečaj katere valute določi in pod katerimi pogoji je potrebna načrtna izprememba tečajev.

V tem oziru je značilna misel švedskega profesorja Cassela, ki jo je razvijal že l. 1919. in ki se vedno tu in tam obvladuje narodno gospodarske teorije. Cassel hoče spraviti v odvisnost paritete kupne sile in po tem določiti tečaje. Splošen dvig cen v neki deželi bi po tem naziranju imel za posledico znižanje obračunskega valutnega tečaja dotične dežele, in sicer v razmerju z dvigom cen. Podobne nazore razvija japonski profesor Kito z ozirom na gibanje življenjskih stroškov. Njegovo naziranje bi mogli še naprej razviti, da ni cilj v enakomerni ravni cen v gospodarskem veleprostoru, temveč da bi se morala pri relaciji tečajev zagotoviti prednost v konkurenčni sposobnosti onim deželam, ki to prednost zaradi različnosti življenjskih stroškov njih prebivalstva zaslužijo in iz istega vzroka tudi potrebujejo in so zaradi tega tudi razlike v cenah doma potrebne.

Obe teoriji ne upoštevata, da so za relacijo tečajev cene blagu v zunanji trgovini prizadetih držav posebne važnosti. To stališče upoštevajo klavzule, ki so se v evrop-

skih trgovinskih pogodbah zadnjih let ponovno uporabile — da bi se omogočilo ohranitev enakih tečajev. Po teh klavzulah se v medsebojnih blagovnih dobavah ne smejo cene v določeni dobi prekoračiti. Praksa pa je pokazala, da se takšne klavzule zelo težko uresničijo, če znatneje zaostajajo dogovorjene cene za domačimi cenami izvozne države. Težkoče pa nastajajo tudi zato, ker se tu upošteva samo blagovni promet, ne pa tudi druge postavke plačilne bilance.

Samo neko sredstvo je, da se na omejenem uporabnem polju najde začasna rešitev s povezanjem določenega blaga v posameznih trgovinskih pogodbah, da se n. pr. določi količina premoga, ki se zamenja za določeno količino rude. Ta sistem se je posplošil v nemško-grškem blagovnem prometu. Avtonomno zvišanje izvoznih cen kot odgovor na dvig cen izvoznih predmetov sopogodbene države temelji na isti osnovni misli ko prej omenjeni dogovori. Pa tudi ti ukrepi imajo samo značaj zasilne rešitve, zlasti ker ostajajo tu še odprte nujne potrebe meznega transfera.

Gospodarsko sodelovanje na podlagi istih nespremenljivih deviz-

nih tečajev se more vzdržati samo, če je zagotovljena kongruenca razvoja cen. Ker pa je z ozirom na različne interese posameznih dežel in njenih upravnih možnosti to le težko izvedljivo, bi se morala najti rešitev v smeri premakljivih tečajnih relacij. Tu seveda ne more iti za taktična kolebanja, temveč le za začasne popravke, ki bi postali pri različnem razvoju cen potrebni. Ni nobene splošno veljavne formule, ki bi izražala sorazmerje med cenami in tečaji. Praksa sloni v velik meri na izravnavi interesov, ki si dostikrat nasprotujejo ne samo meddržavno, temveč so tudi doma zelo različni. Dočim zagovarjajo finančni krogi zaradi mednarodne kupne moči domačega denarja višje tečaje, so industrijska podjetja dostikrat zaradi svoje konkurenčne sposobnosti zainteresirana na nižjih tečajih.

V evropskem prostoru pa se bo morala ustvariti organizacija emisijskih bank, ki bo prikladna za rešitev prej nakazanih problemov, ki bi upoštevala vsa stališča in vse interese in ki bi urejala vsa vprašanja s stališča, ki sme in more biti samo evropsko.

Težave angleškega premogovništva

V angleškem premogovnem gospodarstvu postaja vrzel med proizvodnjo in potrošnjo vedno večja in številne razprave o tem problemu v parlamentu in v časopisju so znak resnih skrbi. Tajnik Britanske rudarske federacije je že napovedal znatne omejitve civilne potrošnje premoga v tej zimi, če se proizvodnja premogovnikov ne bo takoj povečala. »Südos-Echo« navaja naslednje ovire nujno potrebne povečanja proizvodnje v angleških premogovnikih:

Rudarski kader je postaren in nima dovolj naraščaja. Nad 20 odstotkov aktivnih rudarjev je že prekoračilo 50. leto starosti, naraščaja in izvežbanih naslednikov pa ni, ker so najboljše mlade delovne moči že pred leti prevzele razne panoge vojne industrije. V angleškem načrtu civilne mobilizacije so vsi moški in ženske od 14. do 64. leta in visoko število 22.75 milijona na ta način mobiliziranih delovnih sil se ne da prekoračiti v doglednem času. Če bi tudi hoteli in mogli v škodo in okrnitev raznih panog vojne industrije dodeliti premogovnikom potrebno število delovnih moči, bi to naltelo na močno oviro — na odpor delavstva, ki ne bi hotelo zamenjati boljših delovnih pogojev v industriji, kjer dela že od začetka vojne, s slabšimi v premogovnikih, kjer se pogoji dela ne dajo zbolj-

šati niti v toliki meri, da bi bili vabljeni za bivše rudarje, ki so med vojno sami ali pa po razporedivih civilne mobilizacije prešli v druge industrijske panoge.

Premogovniki, ki ne morejo dobiti nazaj svojih bivših delavcev in tudi ne novih, še neizvežbanih delovnih moči, pa potrebujejo še letos okrog 30.000, prihodnje leto pa najmanj 20.000 rudarjev, če hoče vsaj za silo premostiti vrzel med proizvodnjo in potrošnjo.

Oxfordski institut za statistiko je nedavno objavil naslednje podatke o proizvodnji angleških premogovnikov: L. 1939. je znašala proizvodnja 231,3 milijona ton, naslednje leto 224,3, l. 1941. nekaj nad 206, lani pa 203,6 milijona ton. Stalež rudarjev pa je bil: l. 1939. — 766.000, l. 1940. — 749.000, leta 1941. — 698.000, lani pa 709.000 mož. Čeprav se je stalež od leta 1941. do 1942. povečal za 11.000 mož, je vendar proizvodnja nazadovala za 2,7 milijona ton, kar ne more imeti drugega vzroka kakor tega, da je precej rudarjev postaranih in onemoglih in da je bil ves rudarski prirastek v rudarskem delu neizvežban. Od l. 1939. do 1942. je proizvodnja padla za 27,7 milijona ton. Dvigniti pa bi se morala od zadnjega predvojnega leta za najmanj 12%, če bi hotela zadostiti vojni in civilni potrošnji.

Problemi prehrane v Rusiji

Znanj nemški gospodarski strokovnjak G. Fürbringer je v tedniku »Das Reich« orisal kmetijstvo Rusije s posebnim ozirom na možnosti žitne avtarkije.

V zadnjih dveh letih pred sedanjo vojno se je sovjetsko kmetijstvo po strahu in zmedbi kolektivizacije toliko dvignilo in uredilo, da se lahko reče, da je bilo prebi-

cija kmetijstva že precej razvita, so se posledice slabe letine 1936. razmeroma naglo izravnale, pri čemer so imele važno vlogo male samostojne kmetije, ki so dovoljene v obsegu ene četrtnine do polovice hektarja.

Ali je sovjetski prostor za pridobivanje zadostne prehrane dovolj velik? Na to vprašanje se točno ne da odgovoriti, ker je treba pri odgovoru upoštevati življenjski standard, ki pa se zanesljivo ne da ugotoviti. Če vzamemo za merilo v drugi petletki (1932—1937) zahtevano žitno proizvodnjo od 6 do 7 milijard pudov, potem lahko rečemo, da je bil pridelek l. 1940. zadosten, ker je dal blizu 7 milijard pudov ali okrog 112 milijonov ton. Ta pridelek je bil dosežen na površini, ki je bila samo za 8,5% večja od površine l. 1913., na kateri so takrat pridelali 4,9 milijarde pudov ali 80,1 milijona ton žita. Če pa upoštevamo znatno povečanje števila prebivalstva po letu 1913., potem je pa seveda jasno, da pridelek l. 1940. ni bil zadosten. Upoštevati je treba tudi to, da so nekdanji iz Rusije izvažali mnogo žita, dočim je pred leti žitni izvoz skoraj zamrl in so namesto žita pri ruskem izvozu na prvem mestu les, kožuhošina, manganova ruda in zlato.

V primerjavi z drugimi kulturami, predvsem z industrijskimi rastlinami (bombaž, tobak, soja, nova kavčukova rastlina kok sagis itd.), se površina za pridelovanje žita ni močno razširila, kar pa ne pomeni, da niso dobro izkoriščene klimatične razlike in prednosti in da se žito ne prideluje tudi v pokrajinah, kjer ga nekdanj ni bilo. Ponekod je pšenica izpodrinila celo rž, posebna pozornost pa se posveča krajevni žitni avtarkiji zaradi razbremenitve transportnih sredstev. Pridelovanje žita se tako posebno pospešuje v Vzhodni Sibiriji, kjer imajo pridelovalci-kolonisti od vlade razne ugodnosti in kjer so bile tudi pri kolektivizaciji napravljene razne izjeme v korist samostojne kmečke posesti.

Površina obdelane zemlje s stalnimi pašniki vred se cenj danes na 135 milijonov ha, površina zemlje, ki jo je še mogoče obdelati, pa na 421 milijonov ha. Kmetijstvo ima torej še velike rezerve, katere pa tvorijo seveda tudi zemljišča prav slabe kakovosti. Izkoriščanje teh velikih kmetijskih rezerv ne more priti do pravega razmaha, ker zahteva industrija nemejene množice delovnih sil od podeželja. Stalin sam je nekoč naglasil, da morajo vasi vsako leto dajati po en milijon industrijskega delavskega naraščaja. Šibka stran ruskega kmetijstva je tudi v tem, da so hektarski pridelki marsikje še pod polovico v zapadni Evropi običajne višine.

Živinoreja, ki je bila, kakor že rečeno, v slabih letih 1931./33. pred katastrofo, ni tako razvita, da bi bila kos svoji nalogi v skladu z drugimi panogami kmetijstva. Če ne bi bilo sedanje vojne, bi v petih do desetih letih dosegla ono stopnjo, ki bi mogla prebivalstvu nuditi dovolj hrane živalskega izvora. V veliko pomoč so že dokaj ledi dobave živalskih produktov iz Mongolije, Tuva in Sinkiang.

Prebivalstvo je v petindvajsetih letih med l. 1914. in 1939., ko so bile vojne, revolucije in lakota, naraščalo letno za povprečno 1,25 milijona oseb in iz zgodovine se da sklepati, da bo še naraščalo in da ga bo mogoče tudi prehraniti.

Bencin in petrolej za oblačilne stroke

Pokrajinski gospodarski svet razglša, da se bodo izdajala nakazila za bencin in petrolej za krojače, modistinje in krznarje po seznamu, ki ga je predložilo Združenje industrijev in obrtnikov, odsek za obrtništvo, v dneh 22. in 23. novembra 1943. Bojne je treba dvigniti v navedenih dveh dneh v sobi številka 12.

Nove romunske elektrarne

Vodstvo elektrarne v Bukarešti je izdelalo načrte za novo kalorično centralo v premogovnem revirju Targovistu. Najprej bodo instalirali dva agregata po 20.000 kW, polagoma pa se bo kapaciteta nove centrale dvignila na 80 tisoč do 120.000 kW. V Moreni pa nameravajo prihodnje leto zgraditi hidrocentralo s kapaciteto 20.000 kW.

Izvoz romunskega špirta

Iz Romunije bodo izvozili 100 vagonov špirta v Švico, Švedsko in Turčijo, če dobe iz teh dežel v zamenjavo kmetijske stroje, zdravila, izdelke iz kavčuka in bombaž. Povprečna cena špirta je 1.75 švicarskega franka za liter.

Razdelitev delavskih oblačil na Madžarskem

Madžarska vlada je uvedla oblačilno akcijo za delavstvo v industriji in kmetijstvu. Oblačilna industrija je izdelala enotne obleke, perilo in čevlje za 170 milijonov pengö. Ta oblačila bodo do konca leta razdeljena v vsej državi in dobi industrijsko delavstvo 30, delavstvo v kmetijstvu pa 70% izdelanih oblačil in obuval.

Madžarska keramika na razstavah v Švici

V Švici so priredili ta mesec več industrijskih in obrtnih razstav. Sedeži glavnih razstav, katerih se udeležuje tudi inozemsko podjetništvo so: Ženeva, Zürich, Basel in Bern. Madžarsko-švicarsko društvo v Budapešti je razvilo živahno agitacijo za švicarske industrijske in obrtne razstave ter doseglo, da se razstav udeležujejo vsa večja madžarska keramična podjetja.

6 milijonov hl romunskega vina za izvoz

Zaradi dobre trgatve v Romuniji zelo prmanjkuje sodov. To pomanjkanje naj se odpravi z državnim kreditom. Celoten donos letošnjega pridelka se ceni na 4.2 milijona hl proti povprečnemu donosu 3.7 milijona hl v prejšnjih letih. Po poročilih romunskih vinskih trgovcev bi od letošnjega pridelka ostalo 3 milijone hl vina, iz prejšnjih let pa so ostali nadaljnji 3 milijoni hl, da bi mogla Romunija v celoti izvoziti 6 milijonov hl vina.

Sadje iz Jugovzhoda za Nemčijo

Po skoraj popolnem prenehanju sadnih dobav iz Italije, piše »Donauzeitung«, se tem bolj zanimajo nemški sadni uvozniki za sadje iz Jugovzhoda, zlasti še, ker na sadne dobave iz Španije ni dosti računati. Čeprav je gotovo, da Balkan ne more dati popolnega nadomestila za italijansko sadje, so vendar že v zadnjih letih prišle velike količine sadja iz Balkana v Nemčijo. Prevoz sadnih presežkov pa ni od pričetka vojne lahko rešljivo vprašanje. Zato so sedaj še raje ko prej uvažali namesto svežega sadja posušeno ali konservirano sadje, ki je ceneje, ki se laže prevaža in tudi bolj vzdržljivo vožnjo. Posledica tega je bila, da se je na Bolgarskem silno razvila industrija za predelovanje sadja. S tem pa se je tudi mnogo pripomoglo k rešitvi problema preoblastnosti na deželi.

Kljub temu pa se bo še vedno precej svežega sadja izvažalo v Nemčijo. Poskrbelo pa se je tudi, da pride sadje na namembne postaje nepokvarjeno. Sveže sadje se večinoma prevaža po železnici, ker je prevoz po Donavi sicer cenejši, zato pa mnogo počasnejši. Prevoz po železnici je večinoma zelo dobro organiziran. Sveže sadje se mora brezpogojno s prvim osebnim vlakom, včasih pa tudi z brzovlakom poslati v Nemčijo. Tovorni vagon se enostavno priklopi na osebni ali brzi vlak. Dočim potrebuje prevoz sadja iz Bolgarske po vodni poti približno 2 do 3 tedne, pride sadje po železnici v Nemčijo v 5 do 6 dneh.

Po nemško-bolgarski pogodbi dogovorjene bolgarske dobave namiznega grozdja v višini 50.000 ton so se poslale po vodni poti v Nemčijo samo do ene petine. Pri tem so se uporabljale nove hitre ladje, s katerimi je prišlo grozdje v Nemčijo v 5 do 6 dneh. Grozdje se je nakladalo na štirih različnih postajah, kar je pošiljanje grozdja zelo pospešilo. Po železnici se pošilja sadje v nemških vagonih. Dosedaj je šlo v Nemčijo že okoli 240 vagonov grozdja. Poleg tega grozdja bo Bolgarska dobavila Nemčiji tudi jabolka in hruške, ki prenesejo daljši transport. Domača potreba sadja je na Bolgarskem nezadostna.

Iz Romunije bo letos prišlo v Nemčijo okoli 400 vagonov sadja, ker je bilo letos jabolka in hruške v Romuniji manj ko druga leta. Z Romunijo in Bolgarsko je letos dogovorjena enotna železniška tarifa, kar zelo olajšuje promet z Nemčijo. Pri ladijskih pošiljkah je vseeno, na katero ladjo se sadje naloži, ker so vse donavske ladijske družbe vključene v prometno skupnost in veljajo za vse isti predpisi. Trenutno se pošilja še precej sadja po Donavi, ker je sedanje vreme ugodno.

Dočim more Srbija dobaviti Nemčiji več sto vagonov sadja, dobavlja Slovaška zlasti maline in gozdne sadeže. Velik del tega sadja pa prihaja v Nemčijo že v predelanem stanju. Trenutno se razpravlja o pocenitvi prevoznine, da bi se dobave povečale.

Železo v raznih državah

V Angliji organizirano zbiranje starega železja ne bo imelo pričakovane uspeha zaradi nezadostne tonaže.

Na Švedskem se kaže pomanjkanje raznih vrst železa in jekla in so najbolj prizadete ladjedelnice zaradi pomanjkanja pločevine.

V Romuniji veljajo od 15. septembra nove, od vlade določene cene za železne in jeklene izdelke.

V Španiji je letos od junija do julija padla proizvodnja surovega železa od 48.562 ton na 45.018 ton, proizvodnja surovega jekla pa od 58.255 ton na 53.617 ton. Tudi meseca avgusta je proizvodnja nekoliko nazadovala.

V Švici so organizirali zbiranje starega železja, da bi našli kritje za kakih 30% domače potrošnje. Ležišče železne ruge v Wallisu, ki so ga začeli izkoriščati pred dvema letoma, ni tako izdatno, kakor so pričakovali. Računali so s povprečno dnevno proizvodnjo 200 ton, pridobivajo pa na dan samo po 100 ton.

V Kanadi je znašala l. 1941.

proizvodnja surovega železa 1.53 milijona ton, l. 1942. pa 1.98 milijona ton, proizvodnja surovega jekla pa se je dvignila od l. 1941. do 1942. od 2.70 na 3.12 milijona ton. S prvim dnem letošnjega leta so cenili kapaciteto kanadskih plavžev na 2.12 milijona ton, gradijo pa še dva nova plavža s skupno letno kapaciteto 500.000 ton.

Malajsko železno rudo bodo Japonci predelovali v novih topilnicah in železarnah, ki uporabljajo ogelje namesto premoga. Vsa ta nova podjetja bodo v obratu do konca leta, prihodnje leto pa začno obratovati tudi martinovke.

V USA se je letos proizvodnja jeklenih izdelkov zmanjšala. V prvem polletju letos je znašala 10,040.016 ton, v istem razdobju lanskega leta pa 10,503.507 ton.

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgeva 3

Telefon št. 22-72.

Denarništvo in zavarovalstvo

Hrvatska državna banka

je imela 7. novembra svojo prvo redno glavno skupščino. Na skupščini se je ugotovilo, da je delniška glavniška banke v celoti vplačana. Občni zbor je vodil predsednik banke dr. Toth. V svojem poročilu je naglasil, da ima Hrvatska aktivno plačilno bilanco. Zaradi prevzemanja klirinških dobroimetij sicer narašča obtok bankovcev, na drugi strani pa prevzem klirinškov omogoča boljše nabavo blaga v inozemstvu, zlasti v Nemčiji. Glavne skupščine se je udeležilo 44 delničarjev, ki so zastopali 252 milijonov kun vplačane glavnice. (Vsa glavniška banke znaša 300 milijonov kun). Kot člana upravnega odbora sta bila izvoljena dr. Ivan Belin, tajnik zagrebske borze in dr. Valdemar Lunaček, profesor na pravni fakulteti v Zagrebu. Hrvatska državna banka je te dni objavila izkaz o svojem stanju. Po tem izkazu se je obtok bankovcev povečal od 31.8 ob koncu septembra na 34.3 milijarde kun ob koncu oktobra.

Izkaz Madžarske narodne banke z 31. oktobra navaja obtok bankovcev v višini 4.19 milijarde pengö. Nove menice presegajo povrnjena posojila za 170 milijonov P ter se je postavka menic zvišala na 3.19 milijarde P.

Romunska narodna banka je podaljšala termin za zamenjavo 100 lejskih bankovcev do 31. decembra 1943. Davkarje pa bodo sprejemale te bankovce še do 31. januarja 1944.

Mlečno nadomestilo iz soje

Bolgarskim kemikom se je posrečilo proizvajati iz soje mlečno nadomestilo. Novo nadomestno mleko ima veliko hranilno vrednost in se more porabljati za kuhanje in za pridobivanje sira. 1 kg soje da 6 do 7 litrov mleka. Mleko ima maščobe med 5 in 10 odstotkov, beljakovine pa od 35 do 45 odstotkov. V kemičnem mleku iz soje manjka sicer mlečni sladkor, ki pa se z lahkoto nadomesti.

Dobra žetev v Franciji

Letošnja francoska žetev je izredno dobra. Žita se je pridelalo 65 milijonov stotov proti 55 milijonom lani. Kmetijsko prebivalstvo je pozvala vlada, da prihodnje leto poseje toliko isto površino zemlje (400.000 ha) z žitom kakor l. 1937/38.

Madžarski špiritni monopol je dal nad 300 milijonov P dohodkov

Madžarski špiritni monopol deluje že pet let in se je njegovo poslovanje v teh petih letih zelo razširilo, da danes že vodi 11 državnih in 20 zasebnih žganjar., 8 rafinerij in 4 podjetja za dehidriranje spirituoza ter 4 tovarne za kvas. Oskrba s potrebnimi surovinami je zagotovljena s pogodbami s kmetijskimi proizvajalci. Tudi oskrba 400 zasebnih žganjarn in tovarn za kvas s surovinami je od monopola zagotovljena. Špiritni monopol poleg tega nadzira še 1736 vinskih in sadnih žganjarn. 232 tovarn za kis, 304 tovarne za rume in likerje, 84 razdeljevalnic spirituoza, 135 veletrgovcev z žganjarskimi pijačami ter 188 prodajalcev kvasa. Pred ustanovitvijo špiritnega monopola je dobila madžarska država od žganjih pijač samo 13 milijonov pengö dohodkov, lani pa so se ti dohodki povečali že na 238 milijonov pengö. V prvih desetih mesecih petega poslovnega leta pa so ti dohodki narasli že na 305 milijonov pengö.

Gostilničarski vestnik

Uradne ure v skladišču zadruga

Skladišče in klet Gostilničarske nabavljalne zadruga bosta v bodoče ob sredah popoldne zaprta, odprta pa bosta v naprej, razen ostalih dni v tednu, tudi v ponedeljek popoldne.

Poslovne ure v skladišču in kleti so torej vsak delavnik: dopoldne od 8. do 12. ure, a popoldne (razen v sredo) od 14. do 17. ure.

Uradne ure v pisarni zadruga ostanejo nespremenjene. (Za stranke od 8. do 12. ure.)

Poostreno izkoriščanje kavčukastih plantaž na Cejlonu

Pod pritiskom Amerikancev se je morala angleška vlada odločiti, da prisili lastnike kavčukovih plantaž na Cejlonu, da še v večji meri izkoriščajo svoje kavčukove nasade. Ker je pričakovati, da bodo zaradi predivjega izkoriščanja kavčukasta drevesa odmrla, bo izplačala angleška vlada lastnikom plantaž posebno odškodnino. Povod za ta sklep angleške vlade je dala ostra kritika ameriških senatorjev, ki so pred kratkim obiskali angleške kolonije ter očitali Angležem, da preslabo izkoriščajo svoje plantaže kavčuka na Cejlonu. Angleži so sicer zatrjevali, da so proizvodnjo kavčuka močno povečali, ker pa kavčuka zelo primanjkuje, so se morali odločiti, da z močnejšim in takojšnjim izkoriščanjem plantaž kavčuka na Cejlonu tvegajo celo njih nadaljnji obstoj.

Gospodarske vesti

V Trstu so dobili potrošniki za prvo polovico novembra naslednja zivila: po 1 kg testenin, 5 kg krompirja, 1 kg fižola, 1 kg graha, 2 dcl olja, 250 g sladkorja, 80 gramov paradiznika v mezi in po eno jajce. Poleg tega je vsak potrošnik tudi dobil pripadajočo količino kruha.

V Splitu je začela zopet poslovati Trgovinska zbornica, ki je bila svoje dni razpuščena.

Trosarinski pribitek na alkoholne pijače je bil na Hrvatskem zvišan s posebno zakonsko naredbo. Ta pribitek znaša za navadno vino 3 kun od litra, za fina vina 12 kun, za šampanjec oz. peneca vina 20 kun, za spirit in žganje pa po 80 kun za vsako hektolitrsko stopnjo.

Delniško društvo »Veleploč« za izdelovanje vezanih plošč sta ustanovili gozdno industrijska del. družba v Belišću in Tvornica furnirjev in vpognjenega lesa Slavonija. Nova delniška družba ima 50 milijonov kun delniške glavnice ter svoj sedež v Belišću.

115.000 vagonov premoga so priharili v Nemčiji v mesecu oktobru zaradi ugodnega vremena.

Bolgarske zadruga so dobile od države posojilo 7 milijonov levov, da napravijo tovarno za izdelavo konopljinih vlaken.

Uprava romunskih državnih železnic je dobila od vlade pooblastilo, da sme najeti posojilo v višini do dve milijardi levov za razne investicije.

Romunska izvozna direkcija je nedavno odločila, da je izvoz v Italijo izjemoma dovoljen, in sicer le za blago, za katero je bila pri carinarnicah najkasneje 12. septembra oddana deklaracija in ki je bilo najkasneje do 8. septembra naloženo in akreditiv že pred tem terminom izdan.

V angleškem rudarskem revirju Mansfield Coliarz je začelo stavkati 15.000 rudarjev, ki zahtevajo višje mezdre ter zboljšanje njihovega socialnega položaja.

Waterlooski most čez Temzo bodo v najkrajšem času podrti in mostno železo uporabili kot staro železo in ga pretopili.

Vojni dobički angleških listov so se zaradi stroge omejitve potrošnje papirja znatno dvignili. Tako se je povečal dobiček družbe Times Publishing Co od 96.100 na 131.500 funtov.

Zaradi vedno večje pičlosti mesa je prepeval v Braziliji gospodarski koordinator vsem tovarnam zamrznjenega mesa nadaljnji izvoz njih proizvodov.

OKVIRJE izdeluje specialist **KLEIN**
Wolfova 4

KVALITETNO POHIŠTVO

J. J. NAGLAS

USTANOVLJENA 1847

LJUBLJANA

JOS. L. ŠILIH SLOVENIA TRANSPORT LJUBLJANA

Zastopstva in korespondenti v vseh industrijskih in trgovskih centrih. — Redni vagonski in zbirni promet.